1876. III. évfolyam. 89. szám. Debreczen, Szombat, május 6.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:
Egész évre 10 frt.
Félévre . . 5 frt.
Negyedévre . 2 frt 50 kr.
Egy hóra . 1 frt.
Előfizethetni helyben a kiadóhivatalban, a **városi könyvnyomdában**, (városházépület, az udvarban balra;) azután Telegdi K. Lajos és ifj. Csáthy Károly könyvkereskedéseikben, vidéken a postahivatalokná.

DEBRECZENI ELLENŐR.

Politikai, közgazdászati s társadalmi lap.
A DEBRECZENI SZABADELVŰPÁRT KÖZLŐNYE.
Megjelen hetenkint ötször, u. m. hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Hirdetési díj:
öt hasábos petitsor 5 krajczár. Nagyobb terjedelmű s többizben megjelenő hirdetményeknél leengedés történik. Bélyegdij minden hirdetés után 30 kr. Nyilttéri közlemények minden sora 20 kr. A hirdetmények a szerkesztői irodában vétetnek fel. *Az előfizetési s hirdetményi pénzek a kiadóhivatalba*, a lap szellemi részébe tartozó közlemények a szerkesztőségi irodába **a városháza épülete alatt (Rózsatér)** czimzendők.

Debreczen, május 6.

= A magyar képviselő ház tegnapi ülése, mint azt képzelni lehetett, a legnagyobb érdekeltségtől kisértetve nyilt meg.

Ez érdekeltséget leginkább azon körülmény idézte elő, hogy a kiegyezésre vonatkozólag óhajtotta mindenki megtudni azon részleteket, melyek alapos ismerete nélkül, a kiegyezést pro és contra birálgató lapok minden bombasticus frásisa alig egyéb az üres szalma cséplésénél.

Épen ez okból mi még ma sem bocsátkozunk a Bécsben történt megállapodások részletes és beható taglalásába, — hanem még pár napi szives türelemre kérve olvasóinkat, sietünk öket két örvendetes eseményről értesiteni, melyek bennünket debreczenieket, s a körülöttünk fekvő hajdu városokat és nehány szabolcs és bihar-megyei községet, a legközvetlenebbül érdekelnek.

Szivünk legöszintébb örömével tudatjuk tehát, hogy Debreczen város két nagy és fontos életkérdése, ma már a törvényhozási megvalósulás utján van.

Ugyanis Tisza Kálmán szeretett képviselőnk, mint Magyarország belügyminisztere a képviselőház tegnapi ülésén terjesztette be, többi közt a némely törvényhatóságok szabályozásáról szóló törvényjaslatot.

E törvényjavaslatban Debreczen városáról két helyen tétetik emlités.

1. Beterjesztette ugyanis a belügyminiszter **„Hajdu megye“** alakitását, **Debreczen székhelylyel**.

A beterjesztette törvényjavaslat szerint **Hajdu megye** állani fog: A hat hajdu városból, továbbá szabolcs megyei: Csege, B.-Ujváros, Téglás, Egyek, Nádudvar, P.-Ladány, Szovát, Tetétlen és Földes községekből, s biharmegyei Kaba, Mike-Péres és Sámson községekből.

2. Beterjesztett a belügyminiszter azon törvényjavaslatot, melynél fogva, a **„Debreczen sz. kir. város tulajdonához tartozó, és vele területi összefüggésben levő puszták, Debreczen szab. kir. város hatósága alá helyeztetnek.“** Ezen puszták a következők: Elep, kis és nagy Alomzug, Kösélyszeg, Ohat, Zám, Máta, Kis-Hegyes puszták, nagy Hegyes, Macs, Monostor, Pallag, Zelemér pusztarészek, végre az Ebes, Szepes, Pacz, Fancsika, Bánk és Haláp puszták.

Legyen elég ez örvendetes esemé nyeknek ezuttal rövid és egyszerü felemlitése; — lapunk szük tere, s épen annak ma más egyéb országos fontossággal biró dolgok részletes megbeszélése által nagy terjedelemben igénybevétele nem engedik, hogy örömünknek rég táplált ohajaink teljesülése felett, áradozó kifejezést adjunk, csupán annyit jegyzünk meg, hogy ezen két törvényjavaslat, — melynek törvénynyé emelésén semmi okunk kétkedni, forduló pontot képez Debreczen város történetében, s egy szép, — és ugy anyagi, mint szellemi fejlődésünket biztositó jövőre nyujt kilátást.

Székhelye lesz Debreczen város egy tösgyökeres magyar vármegyének, s maga fogja gyakorolni hatósági jogait saját egész területe felett. Ezek oly vivmányok, melyeket arany betükkel kell beirnunk Debreczen város évkönyveibe, azon derék férfiak neveivel együtt, akik fáradhatlan munkásságának köszönhetjük leghöbben óhajtott vágyainknak, tetté érlelését s két nagy ezélunknak a megvalósulhatás utjára juthatását.

Éljen Hajdu megye! éljen a pusztái felett hatósági jogait elvégre gyakorolható Debreczen város! s éljenek azon férfiak, kiknek e fontos vivmányok kiküzdését első sorban köszönhetjük!!!

A tüntetés.

A „Debreczen“ szerkesztője Tiszai Dániel ur tüntetni akar az önálló vámterület és bank ügyeiben.

Azaz, hogy ő maga nem akar, de azt akarja, hogy más tüntessen helyette, és a szélbali párt helyett.

Szép töle, hogy olyan fortélyos.

Baleket fogni, a ki utánmajmolja a budapesti fiascot.

Mert hát tanuságos volt az a budapesti tüntetés nagyon. Kitüntette miből áll a szélbaliak nemzetgazdászati bölcsessége.

Egy pár politikai trombitás tárogatása mellett, 40—50 kávéházi technicus és jogász urfi nagyot iszik Parragh Gábor ur korcsmájában.

Önálló vámterületi haszon Parragh Gábor korcsmáros ur nemzeti üzletének.

4—500 szabó- és czipész-gyerek sorakozik fáklyatartónak.

Ez is haszon a mézeskalácsosoknak. — Hiszen azért készitik ök a fáklyákat, hogy azok az ő hasznokra elégettessenek.

A fáklyavivő gyermeksereg keble azután dagadozik azon hazafias eszmétől, ha majd ök könyökig markolhatnak az önálló magyar bank pénztárába, mit megcsinálhatni vélnek szájaskodással, és szitkozódással; — s elöre örvendeznek a külön vámterület adta azon monopoliumnak, — melynek védelme alatt kényök kedvök szerint sarczolhatják majd Magyarország nem mezitlábos és nem nadrágtalan lakóit.

Mindezen lelkendezés igen mulattató lehet azoknak, kik az ily tüntetéseket csinálják, és azokban gyönyörködnek, — de nem mozditják elö sem az önálló magyar bank, sem a vámszövetség kérdésének ügyét.

Ha csak annyi kellene az önálló magyar bank felállitásához, hogy lármával követeljük: könnyen menne az, — mert hiszen „de verbis quantum vis“; szóval, torokkal birjuk mi.

De van egy kis bökkenö.

Az, hogy bankot csak érczpénzzel — ezüsttel, vagy aranynyal lehet felállitani, még pedig sokkal. — Hogy a legkevesebbet mondjuk, viszonyaink között legalább is 30 millió ezüst forinttal.

Ezen 30 millió pengö ezüst forint pedig a legirgalmatlanabb orditozásra sem akar előbukkani.

Ennek előteremtését, sem zene, sem lárma, sem fáklya-világ nem eszközli.

Volna igenis egy neme a tüntetésnek: az előteremtené.

Hanem a tüntetés ezen neme nem költene zenére, borra, serre és fáklyára.

Csak egyszerüen tenne valamit.

Tenne olyszerü tüntetést, minöt a lengyelek tönek Kosciuszkó emlékének, t. i. kicsi és nagy, minden aki járni tudott, vett egy marok földet, egymásra vetette és az összehordott marokból előtermett Kosciuszkó halma.

Kisértsük meg csak ezen nemét a tüntetésnek, hogy mindenki, ki közöttünk járni tud, vegyen egy marok ezüstöt, tegye azt össze és meglesz a bankalap, meglesz talán több is, mint a 30 millió.

Igen ám, de nincs mindenkinek egy marok ezüstje.

Épen ez a baj, meg az a másik, hogy a kinek két marok, meg négy marok, meg több ezüstje van: az sem tüntet a fentebbi módon.

De tegyük fel a legjobbat, a legnemesebbet, a leghazafiasabbat, hogy tehetségéhez képest aránylag, mindenki megvonná magától élvezetei egy jó részét, és a szegényebb egy tizest, egy huszast, egy vagy két forintos tallért, a tehetösebbek egy, 2, 5, 10 stb. darab aranyat, — a nemzet geniusának egy felhivó szavára, összehordván, előteremtenék a 30 millió bankalap. Ezen bármily magasztos, bármily dicsö nemzetitény által sem lenne biztos az önálló független magyar nemzeti bank. Mert

Sajnosan látja, érzi, tudja mindenki, hogy sem nálunk Magyarországban, sem az osztrák tartományokban nincs érczpénz a forgalomban.

Minden ezüstöt és aranyat kiszoritott a forgalomból a roszabb fizetési eszköz, a bankó.

Mintegy 400 milliónyi államjegy s majdnem 300 milliónyi bankjegy eszközli az osztrák-magyar monarchiának pénzforgalmát. Ezzel adunk-veszünk, — fizetjük adóinkat a monarchia határain belül.

Bizony nem jókedvünkből. De azért, mert muszáj.

Ha nem volna forgalomban a mintegy 400 milliónyi államjegy: akkor az osztrák nemzeti bankot lehetne kötelezni, hogy 300 milliónyi összegben circuláló bankjegyei közül mindazt ezüstre váltsa be, — **és pedig bármely pillanatban, — a melyet** neki beváltás végett elömutatnak. És ekkor jegyei egyenlö értéküek lennének az ezüsttel; annyira becsülné azokat a külföld is, mert tudná mindenki, hogy bármely pillanatban mutatna is be p. o. százezer forint névértékü bankjegyet, mindig megkapná azért a százezer frtot ezüstben.

De miután az állam a maga által kibocsátott 400 milliónyi államjegyek elértéktelenitését meg nem engedheti, és annak oly kényszerforgalmat biztositott, — hogy azt az osztrák nemzeti bank is kénytelen fizetés gyanánt elfogadni: a banktól sem lehet kivánni, hogy jegyeit érczpénzzel beváltsa. Mert ha ez kivántatnék, ezen egyszerü eljárás adná magát elö:

A bank részint váltók leszámitolása, részint ingó zálogokra kölcsönzés utján, kiadott pénztárából a legutolsó kimutatása szerint 288 millió frt bankjegyet. Érczalapja van mintegy 136 millió. Ha már most a bank köteles volna váltó és egyéb adósaitól a fizetést államjegyekben elfogadni, — ellenben bemutatott saját jegyeit ezüsttel beváltani: egyetlen egy megrohanás napján meg kellene válni összes bankalapjától a 136 millió ezüst forinttól, vagyis egész vagyonától. Látná azután ö azt, hogy mit csinál az adósaitól befolyó államjegyekkel, s látnák azon bankjegytulajdonosok is, kiknek a 136 millió érczalap kiürülése után nyakukon maradt a bankó, hogy mit kezdjenek érczfedezet nélkül maradt jegyeikkel.

Gyönge szárnyu képzelet kivántatik hozzá, hogy elgondolja bárki azon rémületes zürzavart, az üzletek fenakadását, minden fizetés lehetetlenitését, minden kereskedés felfordulását s minden hitel semmivételét, a mi következése lenne egy ily beállható esetnek.

Most már gondolja bárki hasonló helyzetbe, a nemzet fiai és leányai által fentebbi módon összehozott érczalapon felállitandó nemzeti bankunkat.

Ha ez köteles lenne érczpénzzel beváltani jegyeit: ugyanaz lenne a következés.

Ismételjük a bekövetkezhető veszélyt.

Lenne 30 millió érczalapunk. Mondjuk, hogy a bank kibocsájtana ez alapon váltók leszámitolása és ingó értékek fedezésére adott kölcsönök utján 90 millió forintot.

Ne vegyük azon rosz akaratot, melyet némelyek az osztrák nemzeti bankról feltételezhetni vélnek, hogy összeszedné a magyar nemzeti bank jegyei egyrészét, és azzal kiüritné a 30 millió bankalapot, — de vegyük az élet egyszerü utjait.

Ha bankó helyett ezüsthöz juthat az emberek nagyobb része, ily háborus viharzó időszakban, a minö a mostani, bizony szépen becseréli a suhogó bankóját csengö ezüstért, clássa azt szépen mély rejtekébe, váltóját pedig beváltja a nemzeti banknál államjegyekkel; s a magyar nemzeti bank rövid napon azon veszi magát észre, hogy bankjegyeinek egy harmadát érczre beváltván, nincs többé érczalapja. A kéthármad bankjegytulajdonosok pedig nem juthatván többé érczhez értektelenné vált jegyeikért, átkozni fognák a megbukott magyar bankot, és még azokat is kik azt kigondolták.

Nem merjük feltenni, hogy akadjon értelmes ember, aki azon ellenvetést merje tenni, hogy ugy kell megteremteni a magyar bankot, hogy az ne legyen köteles elfogadni az államjegyeket.

Mert hiszen azt tudja minden ember, aki a törvénykönyvbe belelátott, hogy a 400 milliónyi államjegy — az osztrák- és magyar monarchiának oly közös jótállás alá helyzett függö adóssága, melyet közös erövel kellend valaha érczpénzzel beváltaniok, — addig pedig azok értékét, a monarchia határain belül teljes erövel fentartaniok. — Ha ezen államjegyeket az osztrák nemzeti bank elfogadni köteles, hasonló kötelezettség alól nem menthető fel a magyar bank sem. — A közös fejedelem ilyent el nem fogadhatna soha, de a magyar törvényhozó testület sem követelhetné. Mert akkor a hazánkban forgásban levő — talán 100 millióra tehető államjegyek értékét egy csapásra — ugy lehet felére szálitaná, — és nem csupán az állam pénztárának, de minden magán államjegybirtokosnak is érzékeny károkat okozna.

Az összehordott érczalapon tehát nekünk is, csak oly bankot lehetne felállitanunk, a milyen a mostani osztrák nemzeti bank. Hogy t. i. mindaddig, mig az államjegyek a monarchia két fele által be nem vonatnak a forgalomból és érczpénzzel nem pótoltatnak, addig a mi bankunk is köteles legyen elfogadni fizetésképen az államjegyeket, de ö meg ne legyen köteles saját jegyeit érczpénzzel beváltani.

Elgondoljuk, hogy erre azt fogják a tüntetni szándékozók mondani: ez az, a mit mi akarunk.

Igen szép tölük, de nem irigyeljük nemzetgazdászati és financzialis ismereteiket, hogy ennyivel megelégesznek.

Ennyivel igazán magyar-államférfi meg nem elégedhetik.

Magyar-államférfiu csak oly bankot fogadhat el, melynek jegyei tökéletesen egyenértéküek legyenek az államjegyekkel és az osztrák-nemzeti bank jegyeivel, — tehát, a melynek jegyei az osztrák bank — és az osztrák monarchia minden lakosa, — és minden hivatali pénztára által teljes értékben elfogadtatnak

Mert, csak ezen egyetlen eszköz van arra nézve, hogy a magyar bank jegyei szemben az állam jegyekkel, és még inkább szemben az osztrák bank jegyeivel, el ne értéktelenedjenek.

Tudja minden ember, hogy ha valami tárgyat nagyon keresnek, annak felmegy az ára, — a mit pedig kevés ember kérdez, — annak ára alább száll.

Magyarország államháztartásában van egy nehány nevezetes pont, mely arra kényszeriti országunk pénztárát, hogy évenkint körül-belöl 40 millió forintot köteles az osztrák oldalnak bank valutában fizetni.

Ha már a magyar bank jegyeit nem lesznek kötelesek elfogadni az osztrák pénztárak, a magyar kormány kénytelen lesz évenkint ugyanannyi értékü államjegyet, illetve osztrák bankjegyet vásárolni, a mennyi ilyen fajta fizetési eszközökből pénztáraiban a fizetések idején hiányzani fog. Ezeket, természetesen nem igen veheti más pénzen, mint a melyeknek inkább böviben leend, t. i. magyar bankjegyeken. Mert hiszen ezeknek forgalma, csak Magyarországon levén kötelező erejü, adóját mindenki ezekben fogja fizetni. Azonfelül Ausztriából hozatott czikkeit is mindenki osztrák bankjegyekben, vagy államjegyekben levén, kénytelen teljesiteni, a magánosok is kénytelenek lennének a hiányzó ilynemü jegyeket bevásárlani.

Ezen ugy állami mint magán szükségletek kielégitésének kényszerüsége, ugy az államjegyeknek, mint az osztrák bank jegyeknek olyan cursusát fogná előidézni, a minő van p. o. most a bankjegy és ezüst között; t. i. hogy 100 frtos osztrák bankjegyért kellene fizetni magyar bankjegyekben 103, vagy talán több frtot is.

Ezen diságió pedig milliókra menő károkat okozhat, most is a külföldre arany és ezüstben teljesitendő fizetéseink miatt roppant disagioban nyomorgó állampénztárunknak, de még sokkal több millióra menő károkat az egyesek összes forgalmának.

Hogy ezen disagiót, — vagyis az osztrák és magyar bank jegyei közötti értékkülömbözetet elkerülhessük, arra nézve elengedhetetlen szükségesség oly megállapodást eszközölni a magyar és osztrák kormány között, — a melynél fogva mindkét bank jegyei, mindkét országok területén egyformán kényszerforgalommal birjanak. — S most már feleljen meg bárki azon kérdésre, — lehet-e kényszeriteni az osztrák kormányt arra, hogy a magyar bank jegyeinek kényszerforgalmát törvény által biztositsa, akkor, midön az szárazon kijelenti, hogy ö nem kivánja, miszerint az osztrák bank jegyei hazánkban kényszerforgalommal birjanak.

„Wer den Schaden hat, der hat auch den Spott.“ mond egy német példabeszéd. Az osztrákok egész gunynyal azt mondják, — ha nem tetszik nekünk az osztrák bankjegy, ne vegyük el. Ök nem kivánják kényszer forgalmát az ö bankjok jegyeinek, s viszonosságul nem adják meg a mi bankunk jegyeinek.

Igy állana bankunk ügye, azon legjobb esetben, ha annak alapját saját erönkböl morzsa módra fentkijelölt módon összehordanánk.

Am ha ez keresztülvihető lenne, ha tudnának népünk milliói nem oda lelkesülni, de azon számitást megtenni, hogy bármily áldozattal hozzák össze ama 30 millió ezüst tökét, — nem másnak, — de maguknak, — melynek üzleti jövedelmei öket, az alapitókat illetnék, — még akkor is **aggódnunk kellene a disagióból eredö** károk felett, melyek innen ugy az államot egyetemben, mint az egyeseket illetnék.

De hiszen több is veszett Buda alatt, — kibirnánk ezen disagiót is valahogy. — Ki koplalnánk. Összevonnánk szükségleteinket, föleg a kivülröl hozandó czikkek tekintetében, — hogy minél kevesebbet kelljen kiadnunk, s annyival többet termelnénk idehaza oly tárgyakban is, melyeket eddig külföldröl hoztunk be. — Azon nemzet, mely képes volna összerakni 30 millió ezüstöt, képes volna mindenre. Oly magasra emelkednék az, ugy a tevékenység, mint a megtakaritás és tökegyüjtés terén, hogy a disagio baját eleinte elviselni, később egészen is megszüntetni tudná.

De hol van ám az a honfiaink által önkéntes számitásból, vagy ha ugy tetszik lelkesedésböl összehozott 30 millió?

Fájdalom ilyen nincs sehol!

Az ellenzék mindig azt állitja, hogy van külföldi töke, — megcsinálja az a magyar bankot, — csak akarja elfogadni a kormány.

Megcsinálná biz az. Csakhogy az ország sirva nézne utána. — Tessék csak megolvasni azon törvényt, melyet Kerkápoly pénzügyér nem jegykibocsátási, de csak az ugynevezett leszámitolási bankra nézve törvénykönyvünkbe behozott. Menynyi minden privilegiumot kötött ki magának a vállalkozó társulat!

Mi mindent fogna a külföldi tökepénz követelni az államtól azon esetre, ha nem tudnánk keresztülvinni jegyeinek kényszerforgalmát Ausztriában is azon ideig, mig az államjegyek bevonása folytán a valuta rendeztetni fog.

Ne csináljon magának illusiót senki. Oly áron lehetne megkapni azon tökét, a mely Magyarországra csak ujabb és igen nagy békókat verne, — ujabb és nagy adóssággal szaporitaná külföldre szóló már is roppant terheit, — és a mely után váró hasznunk korántsem felelne meg a hozzákötött várakozásnak.

De ne is ámitsa magát senki. Külföldi töke komolyan nem is ajánltatott bankalapitásra. Igenis, vannak magyar és külföldi sensalok, — olyanok, a minövel Debreczen város is megismerkedett nagy kölcsöne eszközlése alkalmával, de magok a töke valódi tulajdonosai igazán jés valódilag ily ajánlatokat nem tettek.

Milyen bankot fog a magyar kormány az osztrák miniszteriummal kötött egyesség folytán — az alsó és felső ház hozzájárulása mellett csinálhatni: annak részleteit ma még meg nem mondhatjuk.

De megfogjuk mondhatni a ránk jövő héten, s megis fogjuk mondani. Megmondandjuk itéletünket is arra vonatkozólag

Addig kifogyván már a helyből is, kénytelenek vagyunk mára befejezni czikkünket. A hétfői lapban ismertetni fogjuk a kormány tervezetét, arra vonatkozó itéletünkkel, — és elmondunk még némely dolgokat a bankügyről, melyek a tudomány emberei előtt elemi dolgoknak tünnek fel, de olvasóink nagyobb része előtt azt hisszük, nem leend felesleges.

Később fogjuk tárgyalni a vámkérdést is, midön a kormány egyessége e téren is részleteiben ismert leend előttünk.

Ma még mi is, elleneink is, csak annyit tudunk, hogy a kormány a vámszövetség kérdésében, valamint a banküghen megállapodásra jutott az osztrák kormánynyal. Részletei nagyobb vonásokban jövő hétföre jutandnak a közönség ismeretére.

Addig talán okosság lenne várakozni minden tüntetéssel, bármi irányban, — azon egyet kivéve, — hogy mindnyájunk törekvése legyen, a szent hazának egyetemes érdekét és közös javát tüntetve — vagy a nélkül előmozditani!

A helyzetről.

Tisza Kálmán és minisztertársai a ma tartandó pártconferentián fogják előterjeszteni a kiegyezés részleteit Igy reményünk lehet, hogy azokhoz hétfön megjelenő lapunkban mi is tüzetesen hozzá szólhatunk. Egyelöre csupán annak kijelentésére szoritkozunk, hogy ha bár nem ismerjük is még a részleteket, megvagyunk győződve a felöl, hogy Tisza K. és minisztertársai, csupán azt tették a mit a fenforgó conjuncturák között szükségképen, és pedig hazánk jól felfogott érdekében tenniök kellett.

Verhovay Gyula

a „Debreczen“ mult csütörtöki számában megkezdette a még részleteiben általa épen legkevésbbé ismert kiegyezés alkalmából minden birálaton alól álló, és saját pártfelei által is, az undor és megvetés érzetével fogadott nyelv-öltögetéseit, és sárral dobálódzását Tisza Kálmán s miniszertársai ellen. Ily piszkos dolgokkal nem szivesen foglalkozunk ugyan, de kesztyût huzva kezünkre, ha lapunk szük tere engedte volna, már ma megadtuk volna válaszunkat, ez acsarkodó szélbali óriásnak, igy azonban csak jelezzük, hogy csütörtöki ezikkét tudomásul vettük, s arra reflexióinkat megfogjuk tenni.

A KÉPVISELŐHÁZ ÜLÉSE
május 5-én.

Elnök Ghyczy Kálmán több a szünidő alatt beterjesztett, kérvényt nyujt be, s bejelenti, hogy Petrik Gyula krassómegyei képviselő, kineveztetése folytán a képviselőségről lemond. A megválasztott bizottságok megalakultak; a zárszámadási bizottság elnöke lett Prileszky, jegyzője Mihályi; a jogügyi bizottság elnöke Pauler, jegyzője Teleszky; a kérvényi bizottság elnöke Vizsolyi, jegyzője Szivák.

A bejelentett interpellatiók felolvastatván, Szivák Imre a kérvényi, Jankovics Miklós a gazdasági, Teleszky István a jogügyi bizottságok jelentéseit adják be.

Tisza Kálmán miniszterelnök 4 tvjavaslatot jelent be, u. m. a képviselők választásánál felmerült költségekre vonatkozó póthitelről, a kisebb városi törvényhatóságokról, némely törvényhatóságok rendezéséről, s a képviselő választásokról szóló 1874. évi 33. t. cz. némely intézkedéseinek módositásáról. Az első törvényjavaslat a pénzügyi, a többiek a később alakulandó közigazgatási bizottsághoz tétetnek át.

Perczel Béla igazságügyi miniszter három törvényjavaslatot nyujt be, melyek közül az első némely tulkiadásokról szóló póthitelt tárgyalván, a pénzügyi bizottsághoz tétetik, a többi a jogügyi bizottsághoz. Ezen kettő közül egyik a békebiróságról szól, másik a véderőhöz tartozó személyek, tisztviselők fizetésére vezetendő végrehajtás korlátozásáról. Molnár György élénk helyesléssel fogadott inditványára, a jogügyi bizottság utasittatott, hogy a békebiróságról mielőbb jelentést tegyen.

Elnök felhivja a házat, hogy a még meg nem alakult bizottságok szervezéséről intézkedjék, s ajánlja, hogy a képviselők osztályokba osztása ma foganatosittassék.

Simonyi Ernő óhajtja kimondani hogy a következő ülés tárgya a bécsi alkudozásokról szóló jelentés legyen. Tisza Kálmán kijelenti, hogy jelentést mindaddig mig az, törvényjavaslat alakjában elő nem kerül, hivatalosan nem tehet, azonban kész az e tárgyban hozzáintézett interpellatióra válaszolni. Helfy J. Zichy N. Madarász József nincsenek megelégedve a miniszterelnök válaszával, s sürgetik a jelentés beadását. E tárgyhoz Csernátony is hozzászólván, elnök fejtegeti hogy Simonyi inditványa a házszabályok szerint napirendre nem is kerülhet most, s szavazás tárgyát nem képezheti.

A ház belenyugszik elnök magyarázatába, s a képviselők osztályokba sorozása után, az ülés véget ért.

FELHIVÁS EGY ATHLETIKAI KLUB MEGALAKITÁSÁRA!

A helybeli torna-egylet választmánya éber figyelemmel kisérvén az egylet fejlődését, azon tapasztalatra jutott, hogy a midőn egyrészt a nagy közönség a torna-egylet irányában kiváló s készséges érdekeltséggel viseltetik, miről fényes tanuságot tesz, az egylet alapitói számának évről évre észlelhető szaporodása és az egylet által évenkint tartatni szokott tornaünnepélyek fényes sikere, — ugyanakkor másrészt, városunk igen tisztelt férfiközönsége, bizonyos idegenkedést tanusit, nem ugyan az egylet, hanem a tornázás iránt.

A torna-egyletnek 1867/8. évben történt megalakulása után az első években, városunk önálló és müvelt férfiai meglehetős számmal jelentek meg a tornagyakorlatokon, de az akkor nyilvánult érdekeltség évről-évre mindinkább hanyatlott, mig végre az utolsó időben egyetlen egy működő tagot sem számlált az egylet azon körökből, mely körök tagjainak érdekében a torna-egylet megalakult, s mely körök tagjaitól, az egylet gyarapitását, szellemi és anyagi fejlődését első sorban reméleni lehetett volna.

A tornaegylet választmánya hivatásához képest szoros kötelességének ösmerte kipuhatolni azon okokat, melyek befolyással voltak vagy lehettek városunk önálló és müvelt férfi közönségének a torna gyakorlatoktól vissza huzódására és azon meggyőződésre jutott, hogy ezen maga tartásnak oka nem más, mint azon hibás felfogáson alapuló általános nézet, hogy a tornaegylet kizárólag a főiskolai tanuló ifjuság részére alakult és müködik.

Noha ezen felfogást a tornaegylet keletkezése s az egylet alapszabályai világosan megczáfolják maga a választmány is belátja, hogy az egylet, az eddigi érdekeltség hiánya miatt csakugyan oda sodortatott, hogy az, csupán főiskolai intézménynek tekinthető, a menynyiben müködő tagjai kizárólag a főiskolai tanuló ifjuságból kerülnek ki. – Szükségesnek találja ennél fogva a választmány oly intézkedések megtételét, melyek az egyletet eredeti czéljához vissza vezessék.

A kitüzött czélt a választmány leginkább az által véli elérhetőnek, ha az egylet kebelében az athletika gyakorlására egy önálló osztályt szervez, városunk müvelt és önálló férfiait felhivja, hogy az alakitandó athletikai klubba lépjenek be.

Az athletika, a midőn egyrészt a meglett férfiak egyik kiváló nemes időtöltésül szolgál, más részt a testet az erőmügyakorlatok és viadalok által edzi és izmossá teszi.

Az időnként rendezendő társas gyakorlatok és versenyzések nem csak a klub tagjaira, férfias élvezetet nyujtók, de egyuttal városunk társadalmi életének megélénkitésére a leghatásosabb befolyással birnának.

Hogy városunk férfi közönségében az athletika iránti hajlam él, igazolja a mult évben rendezett verseny gyaloglás Nagy-Váradra, mely fényes sikerénél fogva nem csak városunk és és Nagy-Várad müvelt közönségénél, de az egész hazában feltünés tárgya volt.

A tornaegylet választmánya e szerint csak egy lappangó óhajtásnak vél eleget tenni, a midőn ezennel a kezdeményezés terére lép, és városunk önálló és müvelt férfiait az athletikai klubba való belépésre tisztelettel felszólitja.

Az athlitaki klub tagjai, bár tagjaivá lesznek a torna-egyletnek, egy egészen különálló osztályt képeznek s mint olyanok, gyakorlataikat a rendes tornászoktól elkülönitve 3 müvezető vezetése alatt tartják és semmiféle erőszakos vagy elménczkedő rábeszéléssel a gyakorlatokra nem kényszerittetnek.

Addig is mig a tornaegylet jövő közgyülésén a tisztikar megválasztatásánál jogaikat érvényesithetik, annyiban vesznek részt a klub tagjai az anya-egylet kormányzásában, hogy a klub életbeléptetése után, a tagok saját kebelükből, minden 10 tag után egy választmányi tagot a mostani torna-egylet választmányába beválasztanak.

Tagja lehet az athletikai klubnak a torna-egylet minden eddigi alapitó és pártoló tagja.

Tagja lehet minden önálló és fedhetlen életü és erkölcsü helybeli és vidéki férfi.

A torna-egylet régi és uj alapitói, ha egyuttal tagjai kivánnak lenni az athletikai klubnak is, beiratási czimen fizetnek egyszer s mindenkorra 2 frtot; — a régi és a leendő uj pártoló tagok, ugyanazon feltételek és czim alatt fizetnek egyszerre és mindenkorra 1 frtot.

Az alapitótagok fizetnek a tornaegylet 3. §-ának c) pontja szerint egyszer s mindenkorra 25 forintot, és nyerendnek torna-egyleti alapitói oklevelet.

Az uj pártoló és működő tagok fizetnek három évi kötelezettség mellett évenkint három forintot.

A midőn az athletikai klubb átalakulási tervezetét átalánosságban és röviden előadtuk volna, van szerencsénk egyuttal városunk és a vidék t. férfi közönségével tudatni, hogy az aláirási ivek a helybeli polgári Casinóban, a „Debreczeni Ellenőr“, a „Debreczen“ és az „Alföldi Hirlap“ szerkesztőségi irodáiban kifognak tétetni és azon kivül szétosztatnak a torna-egylet választmányi tagjai közt is.

Felhivásunkat ezennel bevégezvén azon édes reménynek adunk kifejezést, hogy kivált városunknak, minden közérdekü szép és nemes eszmékért lángoló férfi közönsége sietni fog sorakozni azon zászló alá, melyet, — éltetve a leendő debreczeni athlekai klubbot, — ezennel kitüzünk.

A debreczeni tornaegylet választmányának 1876. május 3-án tartott üléséből.

Varga Lajos, torna-egyleti elnök. **Boruzs József,** torna-egyleti jegyző.

NAPI HIREK.

— **A május 4-én tartott bizottsági ülés** folytatását, lapunk szük tere miatt, csak röviden adhatjuk — a következőkben: Hajtó czédula nélkül, — legelőre hajtók büntetés elengedése végett beadott folyamodványa elejtetett; azonban a közgyülés figyelemre méltónak találván az illetők körülményeit, — a büntetésen lényeges változtatásokat tesz. — Az ürge nyilasi földekből azon rész, mely a mészárosoké mellett esik, — átadatik ezek használatára holdanként 2 frtjával, minthogy pedig az igy begyülendő pénz csak egy részét teszi a költségelőirányzatba felvett összegnek, a még hiányzó mennyiség — a marha tartó gazdákra fog kivettetni. — Jeney István alkap. 6 heti, Végh Gyula kap. hiv. tisztviselő 6 hónapra kért szabadság-ideje megadatik. Ezután egy bába oklevél kibirdettetvén, s több polgárositás iránti kérvény elintéztetvén, a gyülés véget ért.

— **Temesváry Lajos** szintársulata e hó 14-én játszik utólszor ez idényben. 16-án az egész társulat Buda-pestre utazik, hova az előleges intézkedések megtételére Temesváry ur a ma esti vonattal utazik fel.

— **A kis templom** körül épülő boltok közül hármat a tegnapi napon vett, az egyházra nézve igen előnyös feltételek alatt bérbe Kuncz József ismeretes budapesti vászon nagykereskedő. Ezenkivül már egy negyedik helyiség is kibéreltetett.

— **Szinházi hirek.** Holnap Bokor ur felléptével a „Peleskei notárius“ kerül szinre. Hétfőn Szigligeti „Valeriája“ adatik. — Kedden pedig a „Havasi rémkirály.“ Szombaton máj. 13-án Dennery „Árvák“ czimü hires darabja.

— **Az iparegyesületi tak. hitelintézet** f. hó 7-én d. e 10 órakor közgyülést tart, melyet anny ival inkább ajánlunk a részvényesek figyelmébe, minthogy a napirenden levő ügyek az intézetnek csaknem teljesen átalakulását czélozzák.

— **Azon scót-hölgyek,** kiknek városunkba érkezéséről lapunk szerdai számában szólottunk, csütörtökön a város nevezetességeit nézték meg; egyebek közt felmentek a főiskolai énekterembe is, hol az ének és zenekar működését figyelmesen hallgatva, onnan — mint halljuk — elégedetten távoztak el.

— **Jogász majális.** A jogászok annyiaktól látogatott kedélyes majálisa, ugy látszik ez évről sem marad el, — legalább arra enged következtetni azon mozgalom, mely e tárgyban a jogászok között megindult. Mint tudjuk mára hivatott össze a segélyegyleti közgyülés, mely a majális meg, vagy meg nem tartása felett határoz. Azon esetben ha a segélyegylet azon határozatot hozná, hogy nem ád majálist, akkor a joghallgatókból fog alakulni egy bizottság, mely aláirások utján fogja azt rendezni. Nagyon sajnálnánk, ha a segélyegylet elejtené ez ügyet, mert hiszen az ilynemü mulatságok, valamint eddig, ugy hisszük alaptőkéjére nézve ezután is szép eredménynyel fognának végződni.

— **Meghivás.** A helybeli ref. egyháztanács f. hó 7-én d. e. 10 órakor a szokott helyen ülést tart, melyre az illetők tisztelettel meghivatnak. Tárgy: 1) Jelentés a kistemplom falának feljebb emelése tárgyában. 2) Intézkedés az egyháztanács ujra alakitása tárgyában s egyéb folyó ügyek.

— **A debreczeni ügyvédi kamara** területén lakó ügyvédek jegyzékébe Kovács József és Gyulay Gábor debreczeni ügyvédek felvétettek. — Kelt Debreczenben, az ügyvédi kamara választmányának 1876. ápr. 9-kén tartott üléséből. Az elnökség.

(K. Gy.) Csütörtökön, máj. 4-kén adatott: **„Az élő halottak.“** Bohózat 1 felvonásban. Irta Lebrun, forditotta Telepi Károly. A darabot a Bokor József gyermek társulata adta elő. Szerepüket ügyesen, és sok jártassággal töltötték be. Előadatott azután: **„A becsületszó.“** 50 arany pályadijjat nyert vigjáték 1 felvonásban. Irta Szigeti J. Leszámitva egypár hibát, melyek könnyen elnézhetők voltak, mert az illetők ügyessége által igen jól pótoltattak: a darab kitünően ment. A Róza kedves szerepét Abonyiné vitte, még pedig elragadó kellemmel, s valódi bensőséggel. Nem tudnánk megmondani, hogy miben is játszik és tetszik jobban, operette és népszinműben-é? vagy pedig vigjátékban? Egyformán itt is, ott is. Nagyon örülünk rajta, hogy jövőre is tagja marad a társulatnak. — Lukrecia szerepét Deák Kata vitte, még pedig szintén igen jó alakitással. O különben az e fajta komikai szerepekben mindég kifogástalan. Takács az öreg őrnagyot, Temesváry (Ákos) Lavatere hü követőjét, s Abonyi (Gyulát) kitünően személyesiték. Temesváry és Abonyi kiléptükkor egy-egy igen szép koszorut, s egy-egy csokrot kaptak. — A közönség nagyon kicsiny volt, — de azért többször adta zajos tapsokban tetszés nyilatkozatát.

— **Azon koszoru szalagján,** melylyel Temesváry ur a csötörtöki előadás alkalmából megtiszteltetett, — a következő sorok állottak. Egyik szalagon: „Temesváry Lajosnak, Debreczen 1876. máj. 4.“ A másik szalagon: „Fáradozásid jutalmát találd öntudatodban, hogy megtenni vágytál minden lehetőt; küzdj, alkoss, gyarapits, emléked élni fog itt.“

— **A szintársulat tagjai** tegnap délután a nagyerdőn majálist rendeztek, melyben rajtok kivül csak egy pár meghivott vendég vett részt Kezdetét fél 3 órakor vette, s a jól kiválasztott gyönyörü erdőrészben éneklés, táncz, szavallat s ozsonna mellett igen kedélyesen folyt le. S ha a mulatság befejezését az este beállott hüvös idő nem sietteti, a vidám délutánt bizonyára még vidámabb éj követte volna.

— **Erőszakos megtámadás.** Egy véres és sulyos sérülésekkel elboritott embert találtak tegnap a cserén az erdővédek, kit a helybeli közkórházba hoztak be. Az érdekelt Nagy Béni nevü, 45 éves, tassi születésü, czipész, kit egy ismeretlen és utközben akadt társa orozva megtámadott és leveretése után ruháitól és 2 frt körüli pénzétől kifosztott.

— **Azon tolvaj,** kiről közelebb emlitők, hogy 15 kikészitett bőrt egy helybeli timármestertől ellopott, a rendőrséghez jött értesülés szerint a lopott tárgyakkal együtt Sárándon kézrekerült.

— **A tiszai vizkárosultak részére** a kapitányi vivatal által foganatba vett gyüjtés folytán eddigelé begyült: a hentes társulattól 50 frt, a kir. törvényszéki elnök ur gyüjtéséből 21 frt 50 kr., iparegyesületi takarék- és hitelintézettől: 20 frt, egyesült épitész-társulattól: 20 frt, csizmadia-társulattól 20 frt, kereskedői testülettől 10 frt, m. kir. kataszteri igazgatóságtól 8 frt 50 kr., kalapos-társulattól 5 frt, a Czegléd-utczában eszközölt és bevégzett gyüjtés eredménye: 96 frt 34 kr; Varga-utcza egy részéből: 50 frt 13 kr; eddigi eredmény: 311 frt 47 kr.

— **Boda Ferencz** vendéglőjére vonatkozó, lapunk egyik utóbbi számában, téves értesülés alapján közölt ujdoságunkat oda módositjuk, hogy nevezett helyiségben ma még csak sör kapható, és csak Pünkösd után lesz annyira berendezve, hogy a közönség igényeit minden tekintetben kielégitse.

— **Fölkéretik azon uri egyén,** ki a városi nyomdából, a pósták és vasutakat mutató, — vászonra húzott táblázatot kölcsönkérte, ugyancsak oda visszaadni ne sajnálja.

Debreczeni szinház.

Vasárnap, május hó 7-én adatik:

PELESKEI NOTÁRIUS.

Felelős szerkesztő: **Szabó Antal.**

Családok s iparosok számára legjobb gép.

Miederek, kalapformák.

A világhirü és oly nagyon kedvelt eredeti amerikai

Singer varrógépek

Debreczen és kerületére nézve csak egyedül képviselőnknél, részletfizetésre is **Holvay Gyulánál** kaphatók.

The Singer Manufacturing Comp. New-York.

A n. é. hölgyvilág és mindenki, kit érdekel, raktárunkban személyesen meggyőződhetik azon óriás előnyökről, melyeket a valódi **Singer**-gépek más gépek ellenében nyujtanak.

Paplanok, matrácok.

Csipkék, virágok és fehérnemüek.

Az első debreczeni árverési intézetben

— e héten árverés nem tartathatván, — azonban árverésen kivül következő tárgyak kaphatók, u. m: arany, ezüst és gyémánt ékszerek, ezüst evő eszközök, arany és ezüst pénzek, arany és ezüst órák, fegyverek, revolverek, török, férfi és női ruhák, asztal és ágynemüek, stb.

Hirdetés.

KÁVÉHÁZ MEGNYITÁS!

Van szerencsém értesiteni a n. é. közönséget, hogy a sertésvágó társulatnak a Vilmos-féle sörcsarnokkal átellenben levő helyiségében ujonan berendezett

„UJVILÁG“

czimü kávéházamat, f. hó 6-án, szombaton nyitandom meg; melyre midőn a t. közönség becses megjelenését, s további pártfogását kérem, — tudatom egyszersmind, hogy izletes meleg és hideg ételek, s kitünő minőségü sörrel a legjutányosabb áron fogok szolgálni.

168 3—3 **E. F.** kávéház tulajdonos.
1876.

Az „Alföldi takarékpénztár“

Debreczenben beváltja a mult évi részvény-szelvényeit **máj. 15-től** kezdve darbonként 5 frtal.

174. 1—3.
1876.

Hirdetés.

Van szerencsém a nagyérdemü közönségnek tudomására hozni, hogy miután a „Magyar-német erdő iparegyesület“-nek tokaji és szolnoki fürészmalmai, az árviz megszünte folytán ismét müködésben vannak, — azon helyzetben vagyok, hogy a nevezett egyesület helybeli dúsan felszerelt raktárából mindenféle épületfákat, deszkákat s egyéb faanyagokat a legjutányosabb árak mellett adhatok.

Guttman Mór,
mint a magyar-német erdőipar-egyesület megbizottja.

A raktár a kisvárad utcza végén, a vasuti indóház mellett.

172. sz. 1—3.
1876.

HIRDETÉSEK.

Rott Lipót és Testvére Férfi divatterme. **Czegléd-utcza** 2. sz. a. ajánlja a n. érdemü közönségnek.

Legujabb divatu Férfi és gyermek kalapokat

Férfi öltönyöket 12 frttól —
Férfi felöltőket (Havellock) 14 frttól —
Férfi „Menczikoff“ 18 frt 50 kr (legujabb felöltő).
Gyermek öltönyöket 4 frttól —

Férfi és gyermek ingeket, u. m.
Chiffon és rumburgi vászonból, nemkülönben szines creton, Oxford- és Zephir szövetből mindig nagy választékban!

Legujabb divatu
Nyakkendőket,
gallérok és kézelőket, és még sok másféle uri divatczikkeket.

„A debreczeni ipar-egyesületi takarék és hitel-intézet“

hivatkozva a „Budapesti Közlöny“ 251-ik számában, 1873. évi október hó 31-dik napján kibocsátott s hirlapilag közzétett hirdetményére, ezennel köztudomásra hozza, hogy a 67—68, 98—99, 129, 237, 580, 786—787, 793—842, 1073—1077, 1083, 1148, 1149—1153, 1350, 1366—1367, 1371—1375, 1430, 1441, 1442, 1451, 1573, 1574, 1676—1715, 1823—1824, 1825—1826, 1829—1848, 1889, 1925, 1926—1929, 1940, 1965—1966, 2005—2014, 2179, 2191—2192, 2193—2194, 2321—2322, 2323, 2359—2362, 2375, 2392, 2406, 2414—2418, 2520—2521, 2529—2538, 2551—2552, 2553—2555, 2619—2620, 2602, 2633, 2684—2685, 2691, 2692, 2693—2694, 2709—2710, 2716, 2779, 2780—2783, 2797—2798, 2811—2812, 2874—2875, 2898—2915, 1599—1600. számu ideiglenes pénztári nyugták, — miután azokra a hirdetmény utjáni felszólitástól számitott 4 hét alatt, az előirt befizetések nem teljesittettek: az alapszabályok 17-dik §-sa értelmében megsemmisitetteknek nyilvánittatnak.

A 255—256, 1627—1630, 2034, 2522—2523, 3244—3253. számu ideiglenes pénztári nyugták tulajdonosai pedig, az idézett § értelmében felhivatnak, hogy azokra az előirt s fenn levő részleteket 6%-os kamataikkal együtt, jelen hirdetmény közzétételétől számitott 4 hét alatt, az intézet pénztáránál befizetni annyival is inkább el ne mulaszszák, mert ellenkező esetben azon nyugták megsemmisitetteknek fognak tekintetni.

Kelt Debreczenben, az igazgató választmánynak 1876. április hó 28-án tartott üléséből.

Az igazgató választmány.

173. 1—1.
1876.

Meghivás
a debreczeni „István“ gözmalom társulat

1876. május 28-kán d. e. 9 órakor

a városház kis-tanácstermében tartandó rendes közgyülésére.

TÁRGYAK:

1. Választmányi jelentés a lefolyt 1875. évi április 25-ki közgyülés óta történtekről.
2. A számvizsgáló küldöttségnek az 1875-dik évi mérlegszámadásokra vonatkozó jelentése.
3. Az igazgató 1875-dik évi üzleti jelentése és az előterjesztett mérlegre vonatkozó határozathozatal.
4. Az alapszabályoknak az uj kereskedelmi törvények értelmében történt átalakitására nézve beadott küldöttségi tervjavaslat feletti határozat.
5. A megállapitandó alapszabály értelmében szükségelt választások.

Az alapszabályok 28-ik §-a értelmében csak oly részvényes gyakorolhatván a közgyülésen szavazati jogát, ki részvényét a közgyülés határnapja előtt legalább 2 hónappal a társulati részvény-könyvben nevére iratta és a közgyülés előtti napig igazolási jegyet kapott; ennek folytán felhivatnak a t. cz. részvényesek, miszerint a közgyülésen felmutatandó igazolási jegyeik átvételét legkésőbb folyó évi május hó 27-ig a társulat irodájában — Czegléd-utcza 3-ik sz. — eszközölni ne terheltessenek.

Kelt Debreczenben az 1876. április 27-én tartott választmányi ülésből.

Sesztina Lajos, társ. elnök. **Vincze Viktor,** társ. jegyző.

175. 1—3.
1876.

Laptulajdonos **Molnár György. Kiadja a városi könyvnyomda** Debreczenben.